

'nota bene'

Beste lezer,

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid is in volle transitie. In de filosofie van Beter Bestuurlijk Beleid wordt de VRWB omgevormd tot de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie. Met het nieuwe decreet streeft de Vlaamse Regering naar een Adviesraad met meer onafhankelijkheid, die advies uitbrengt over strategische beleidsvraagstukken en op die manier bijdraagt tot het vormen van een beleidsvisie en een interpretatie van maatschappelijke ontwikkelingen. Bovendien kan de Strategische Adviesraad dienen als klankbord voor de toetsing van onuitgewerkte ideeën.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid heeft een belangrijke rol gespeeld in de uitbouw van het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid. De Raad heeft de organisatie en het instrumentarium mee gestalte gegeven en de uitvoering ervan mee opgevolgd. Wetenschap en innovatie staan vandaag hoog op de agenda van de Vlaamse regering. Het komt er op aan dit zo te houden en verder te versterken. De Vlaamse regering heeft meer dan ooit nood aan een goed functionerend adviesorgaan, dat de strategische lijnen mee helpt uitzetten. De VRWB heeft bewezen proactief te kunnen meedenken en staat klaar om dat in de toekomst als Strategische Adviesraad te blijven doen.

De basisfunctie van de Strategische Adviesraad is de onafhankelijke advisering, en waar het vooral om draait is de impact van deze advisering op de politieke besluitvorming. De impact van adviezen is in grote mate het product van de kwaliteit ervan en van het maatschappelijke draagvlak waarop ze steunen. En hiermee raak ik aan een uitermate belangrijk punt. Innovatie kan maar succesvol zijn, wanneer er een maatschappelijke consensus bestaat over de strategische opties van het innovatiebeleid. De Strategische Adviesraad is een cruciaal instrument om dit breed maatschappelijk draagvlak te creëren. Enerzijds brengt hij suggesties in en draagt hij daardoor actief bij aan het beleidsproces. Anderzijds stimuleert de betrokkenheid de aanvaarding van dit beleid door het werkveld. Daarom vind ik, en met mij de voltallige Raad, het behoud van een gemengde samenstelling met zowel vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld als onafhankelijke deskundigen essentieel en prioritair!

De plannen van Vlaams minister van Wetenschap en Innovatie Fientje Moerman gaan een andere richting uit. Zij geeft de voorkeur aan een volledige samenstelling met onafhankelijke deskundigen, na een openbare oproep. Daarom heeft de Raad zijn visie hierover neergepend in een aanbeveling. Hierin gaat de VRWB nog een stap verder en formuleert een concreet voorstel van samenstelling. U leest er meer over verder in deze 'nota bene'. Bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief vernemen we dat minister Moerman de VRWB uitnodigt zijn commentaar bij het voorstel te bezorgen en hierover in debat te treden op de beleidsraad. Bij die gelegenheid zal worden nagegaan of, en zo ja, welke aanpassingen zich opdringen.

Al volledig in de lijn van zijn overstap naar Strategische Adviesraad, bereidt de VRWB op vraag van minister Moerman een advies voor rond de verdere uitbouw van het Vlaams wetenschap- en innovatiebestel in een Europese en internationale context. De minister vraagt daarbij niet alleen aandacht te besteden aan het groeipad van de publieke financiering voor onderzoek en innovatie en aan de absorptiecapaciteit van het Vlaams wetenschaps- en innovatiebestel, maar ook aan de verdeling van de bijkomende middelen, enerzijds tussen grensverleggend onderzoek, strategisch basisonderzoek, (technologische) innovatie, kennisdiffusie en wetenschapspopularisering en anderzijds tussen de verschillende financieringsinstrumenten. Een Discussiegroep onder het voorzitterschap van Gilbert Declerck komt hierover sinds midden februari intensief samen. Ik kijk alvast uit naar haar conclusies die op 5 juli op de VRWB-tafel belanden.

Karel Vinck
Voorzitter

JUNI 2007

JAARGANG 7

nummer 18

De VRWB als voorloper van
de Strategische Adviesraad
voor Wetenschap en Innovatie

2 - 4

Adviezen

5 - 6

Actueel

7

nota bene (bw. van modaliteit)
[Lat.(let goed op!)], bijwoord van modaliteit bestaande uit de imperatief van het Latijnse werkwoord 'notare' (kenbaar maken, in zijn geest prenten, onthouden) en het bijwoord 'bene' wat 'goed' betekent. 'Prent dit dus goed in je hoofd, onthou het goed.'

VLAAMSE RAAD VOOR
WETENSCHAPSBELEID

DE VRWB ALS VOORLOPER VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD

AANBEVELING 30:

DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR WETENSCHAP EN INNOVATIE

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid heeft een belangrijke rol gespeeld in de uitbouw van het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid. De Raad heeft de organisatie en het instrumentarium mee gestalte gegeven en de uitvoering ervan mee opgevolgd. De overstap naar de nieuwe Strategische Adviesraad Wetenschap en Innovatie ligt volledig in die lijn. In het huidige Vlaamse landschap is er meer dan ooit nood aan een orgaan dat aan het beleid duidelijke proactieve standpunten voorlegt. In de loop van de jaren evolueerde de VRWB van een eerder beleidsevaluerende raad naar een meer en meer stroomopwaartse beleidsraad. Met het nieuwe strategische adviesstelsel heeft de Vlaamse regering de bedoeling om een nog meer proactief beleidsvoorbereidend adviesorgaan uit te bouwen om top-down en bottom-up samen te brengen. De impulsen die vanuit het terrein naar boven komen, moeten gestructureerd kunnen worden in beleidsopties die het beslissingsproces van de beleidsmakers kunnen voeden. De Strategische Adviesraad zal de rol die de VRWB vandaag vervult, dus versterken.

Vanuit zijn betrokkenheid, maar vooral vanuit zijn eigen ervaring en opgebouwde deskundigheid, wenst de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid constructief mee te denken aan dit omvormingsproces en een aantal aandachtspunten en suggesties ter zake te formuleren.

VRWB, GEESTESKIND VAN DE DIRV-ACTIE

De geschiedenis van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid gaat terug tot midden de jaren '80, de periode van de lancering van de Derde Industriële Revolutie. Een pionierstijd waarin Vlaanderen zich voorbereidde op de ontluikende kennismaatschappij. Er was nood aan een overlegforum waarbinnen alle actoren in het domein van wetenschap en technologie met elkaar in debat treden om dan, na consensus en met des te meer moreel gezag, de regering te adviseren over het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid. De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid, de VRWB, was geboren. De VRWB werd aanvankelijk opgericht bij besluit van de Vlaamse regering van 17 juli 1985. De allereerste VRWB werd plechtig geïnstalleerd op 18 februari 1986 door Gaston Geens.

Het decreet tot oprichting van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid werd goedgekeurd op 15 december 1993. De opgang van de VRWB verliep parallel en interactief met de organisatie van het Vlaams wetenschaps- en innovatiesysteem. Hierbij heeft de VRWB zijn rol als onafhankelijk adviesorgaan voluit gespeeld.

NAAR EEN STRATEGISCH ADVIESSTELSEL

De Vlaamse Regering heeft, binnen het kader van het project Beter Bestuurlijk Beleid, beslist om het bestuurlijke vernieuwingsproces niet alleen te focussen op de administratieve organisatie in de strikte zin van het woord, maar om ook werk te maken van een herstructurering van het Vlaamse adviesstelsel.

De Vlaamse Regering besloot om een kaderregeling uit te werken voor de uitbouw van een transparant, eenvoudig en doelmatig adviesstelsel inzake beleidsaangelegenheden. Concreet werden een aantal essentiële beginselen inzake strategische beleidsadviesing verankerd in het decreet tot regeling van strategische adviesraden (Kaderdecreet), dat op 9 juli 2003 in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd en op 18 juli 2003 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd en afgekondigd. Het decreet bevat een aantal generieke regels met betrekking tot de oprichting, de taakomschrijving, de organisatie en de werkwijze van strategische adviesraden, alsook met betrekking tot de programmering van de werkzaamheden en de verslaggeving.

De basisprincipes:

- Een strategische adviesraad brengt advies uit over strategische beleidsvraagstukken en de hoofdlijnen van het beleid. Hij draagt op die wijze bij tot het vormen van de beleidsvisie en een interpretatie van maatschappelijke ontwikkelingen.
- De strategische adviesraad kent een brede inhoudelijke taakstelling. Hij gaat zowel beleidsgericht en reactief te werk, als proactief en anticiperend. Bovendien kan de strategische adviesraad dienen als klankbord voor de politieke verantwoordelijken, voor de toetsing van onuitgewerkte ideeën.
- De decretaal gegarandeerde aanwezigheid van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld in de strategische adviesraad waarborgt de participatie van het middenveld en derhalve de maatschappelijke draagkracht van de uitgebrachte adviezen.
- Het primaat van de politiek wordt geëerbiedigd. Na de inspraak, volgt de politieke uitspraak.
- Bindende advisering wordt uitgesloten.
- Doelstelling was de creatie van één strategische adviesraad per beleidsdomein. Daar waar verantwoord, is een strategische adviesraad op het niveau van het beleidsveld mogelijk.
- De onafhankelijke positie van de strategische adviesraad is cruciaal: hij speelt in op de politieke agenda van de beleidsverantwoordelijke, maar is in geen geval uitvoeringsorgaan voor de minister. Mede om deze onafhankelijkheid te waarborgen, wordt in een aparte rechtspersoonlijkheid voor de strategische adviesraden voorzien en beschikken zij over een eigen secretariaat ter inhoudelijke en administratieve voorbereiding en ondersteuning van de werkzaamheden.

STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR WETENSCHAP EN INNOVATIE

Zoals in de beleidsbrief 2007 aangekondigd, zal voor de beleidsvelden wetenschap en innovatie op de traditie van beleidsadviesing worden voortgebouwd en zal de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid worden omgevormd tot de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie. De oprichting zal worden verankerd in het organiek decreet betreffende het wetenschaps- en innovatiebeleid, dat momenteel wordt voorbereid.

Vanuit zijn betrokkenheid, ervaring en deskundigheid formuleerde de VRWB zijn Aanbeveling 30 'De Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie' waarvan de belangrijkste elementen hieronder worden weergegeven.

MISSIE

Conform het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden, zal de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie de volgende opdrachten hebben inzake het beleid voor wetenschap en innovatie:

- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het beleid;
- bijdragen tot het vormen van een beleidsvisie, rekening houdend met de trends in wetenschap en innovatie op nationaal en internationaal vlak;
- het toetsen van het beleid aan de ontwikkelingen op sociaal, economisch, technologisch en cultureel vlak en het formuleren van de behoeften die daaruit voortvloeien;
- advies uitbrengen over voorontwerpen van decreet;
- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over voorstellen van decreet;
- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering;
- reflecties leveren over de bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsnota's en beleidsbrieven;
- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over het gevoerde en het te voeren begrotingsbeleid;
- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over ontwerpen van samenwerkingsakkoord die de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaams Gewest wil sluiten met de Staat of met andere Gemeenschappen en Gewesten;
- uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over beleidsvoornemens, beleidsplannen en in voor bereiding zijnde regelgeving op het niveau van de Europese Unie, alsook over in voorbereiding zijnde internationale verdragen.

Meer specifiek wenst de VRWB de missie van de nieuwe Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie als volgt te formuleren:

1. het analyseren van, reflecteren over en adviseren over de complementaire doelstellingen voor het overheidsbeleid:

- a. Versterken van de wetenschappelijke en technologische basis (met inbegrip van opleiding en vorming),
- b. Versterken van de resources nodig voor de ontwikkeling van nieuwe op kennis gebaseerde economische activiteiten, van de aansluiting van excellentie in wetenschap en technologie met de ontwikkeling van O&O-intensieve bedrijven. Het aanreiken van een referentiekader voor het identificeren van economische activiteiten – niet gelinkt aan sectoren - waar Vlaanderen een sterke concurrentiepositie kan bereiken (proces van prioriteitsstelling inzake technologie en innovatie in Vlaanderen);
- c. Meer kennisdiffusie (zowel op basis van eigen R&D als door absorptie van elders ontwikkelde innovaties, open innovatiesystemen) in het economische weefsel, beschikbaarheid van complementaire vaardigheden, zoals leidinggevend en commerciële capaciteiten, financiële en entrepreneurship attitudes.

2. het monitoren (in samenwerking met en complementair aan de Steunpunten) en kritisch evalueren van het Vlaams innovatiesysteem

3. het analyseren van, reflecteren over en adviseren over de maatschappelijke inbedding en breedmaatschappelijke aspecten van het innovatiebeleid.

Het creëren van een stabiel en innovatief kader vereist immers aandacht voor drie types innovatie:

- innovatie van producten en diensten, voor het creëren van nieuwe markten of het op een creatieve wijze aanboren van bestaande markten;
 - innovatie van processen, met een betere productiviteit tot gevolg;
 - structurele innovatie, die leidt tot een diepgaande vernieuwing van bestaande socio-economische structuren. Factoren zoals fiscaliteit, opleiding, arbeidsorganisatie in de onderneming, personeelsbeleid, sociale en politieke overlegprocedures, overheidsreglementeringen ... vallen hieronder.
- De ervaring in de Scandinavische landen leert dat een groei in de tewerkstelling alleen kan gekoppeld worden aan innovatie indien voormelde drie types van innovatie tegelijkertijd en evenwichtig aanwezig zijn.

Deze missie berust op drie kerntaken: adviesfunctie, studiefunctie en overlegfunctie. De basisfunctie van de Strategische Adviesraad is de onafhankelijke advisering, en waar het vooral om draait is de impact van deze advisering op de politieke besluitvorming die in grote mate het product is van de kwaliteit ervan en van het maatschappelijke draagvlak waarop ze steunen. Een tweede kerntaak is dan ook de versterking van kennis, deskundigheid en strategische intelligentie. De rol van een adviesraad is enerzijds om bestaande kennis te ontsluiten, samen te vatten, intelligent te gebruiken, uit te wisselen, met anderen

en te injecteren in het beleidsproces en anderzijds om lacunes in onderbouwend onderzoek vast te stellen. Om die in te vullen, kan het inschakelen van ad-hoc experts en/of het uitbesteden van studieopdrachten, en/of het in huis uitvoeren van onderzoek wel nuttig en zinvol zijn. De derde taak is de overlegfunctie. De Strategische Adviesraad is een cruciaal instrument om een breed maatschappelijk draagvlak te creëren, wat dan ook moet weerspiegeld worden in de samenstelling.

SAMENSTELLING

Uit informele contacten verneemt de Raad dat de Vlaamse minister van Wetenschap en Innovatie de voorkeur geeft aan een volledige samenstelling met onafhankelijke deskundigen, na een openbare oproep.

De VRWB wijst er op dat dit in strijd is met het Kaderdecreet van 18 juli 2003, waar in art. 5 gesteld wordt dat:

“ Een strategische adviesraad wordt samengesteld:

- ofwel uit vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld;
- ofwel uit zowel vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld als onafhankelijke deskundigen.”

Zoals eerder in zijn Commentaar ¹¹ ‘Herstructurering van het Vlaamse adviesstelsel’ van 25 april 2002, blijft de VRWB pleiten voor een gemengde adviesraad. Zowel de rol en de waarde van maatschappelijke vertegenwoordigers, als de inbreng van onafhankelijke deskundigen worden expliciet erkend. Het lijkt voor de hand liggend dat een adviesraad wordt samengesteld uit volledig onafhankelijke experts, met een brede geïntegreerde visie over de grenzen van beleidsvelden of beleidsdomeinen heen, die hun eigen belang en dit van hun instelling of organisatie kunnen overstijgen. Maar anderzijds moet in een strategische adviesraad naast een ruime visie ook een zekere mate van betrokkenheid bij het werkveld aanwezig zijn. Voeling houden met en toetsen van beleidsintenties aan deze actoren vergroot de kans op het verwerven van een maatschappelijk draagvlak voor het beleid. De Raad levert aldus een sterke meerwaarde op voor de democratische besluitvorming, enerzijds doordat hij allerlei suggesties inbrengt en op die manier actief participeert aan het beleidsproces, maar anderzijds ook doordat deze betrokkenheid de aanvaarding van dit beleid door de diverse achterbannen stimuleert.

Maximale onafhankelijkheid én voldoende betrokkenheid bij het werkveld kan het best bereikt worden door deskundigen uit de verschillende relevante maatschappelijke geledingen met elkaar in discussie te laten treden, en waarbij in synergie naar een gemeenschappelijk einddoel wordt gestreefd, niettegenstaande een eigen visie. Daarenboven waarborgt deze confrontatie vanuit diverse achtergronden, en het samenspel van de diverse inzichten en kennisdomeinen, een evenwichtige advisering.

Het voordragen van deskundigen via decretaal bepaalde geledingen is in Vlaanderen de meest aangewezen weg om een voldoende grote onafhankelijkheid van de

deskundigen te krijgen. Het middenveld heeft vaak een goed zicht op wie een goede kennis heeft van het werkveld en tevens een voldoende brede visie, om als ‘onafhankelijke’ deskundige te kunnen optreden. Uiteraard moet bij die maatschappelijke vertegenwoordiging rekening worden gehouden met de evoluties in het onderzoekslandschap ten gevolge van de samenwerking van universiteiten en hogescholen in de associaties, en van de oprichting en de resultaten van de strategische onderzoekscentra.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid bepleit dan ook met de hoogste prioriteit dat de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie een gemengde adviesraad zal zijn met zowel vertegenwoordigers van het maatschappelijke middenveld als onafhankelijke deskundigen, en met een totaal aantal leden variërend tussen 17 en 19.

Een concreet voorstel van samenstelling voor de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie wordt hieronder geformuleerd:

De Strategische Adviesraad Wetenschap en Innovatie bestaat uit zeventien leden. Van de zeventien leden zijn er twaalf vertegenwoordigers van de onderzoeks- en socio-economische wereld en vijf onafhankelijke deskundigen.

Van de twaalf vertegenwoordigers van de onderzoeks- en socio-economische wereld worden zes leden voorgedragen op gezamenlijk voorstel van de associaties, twee leden op gezamenlijk voorstel van de Strategische Onderzoekscentra en vier leden op voorstel van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, telkens op dubbele lijsten die in een evenwichtige vertegenwoordiging man/vrouw voorzien. De voordracht door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen is evenwichtig samengesteld uit vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties.

De vijf onafhankelijke deskundige leden worden aangeduid na een openbare oproep tot kandidaatstelling zoals bepaald in artikel 6 van het decreet tot regeling van de strategische adviesraden van 18 juli 2003.

De voorzitter van de Strategische Adviesraad voor Wetenschap en Innovatie wordt onder de leden van de raad aangewezen door de Vlaamse Regering op voordracht van de Vlaamse minister bevoegd voor wetenschap en innovatie.

Internationale reflectiekamer

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid steunt het voornemen van de minister van Wetenschap en Innovatie om het internationaal perspectief in de adviesverlening te versterken. Wetenschap en innovatie dienen inderdaad steeds meer in een brede Europese en internationale context te worden geplaatst. Via internationale input kan de koppeling met het mondiale gebeuren worden behouden.

Het instellen in de schoot van de Strategische Adviesraad van een reflectiekamer samengesteld uit ten minste drie niet in België werkzame experts, die ten minste één maal per jaar een advies uitbrengt over het Vlaamse wetenschaps- en innovatiebeleid en de inbedding daarvan in de internationale context, lijkt de VRWB een werkbaar voorstel.

'Vlaanderen in actie'-plan doorgelicht

ADVIES 107: VLAANDEREN IN ACTIE (21 NOVEMBER 2006)

De VRWB onthaalt het 'Vlaanderen in actie' plan van de Vlaamse Regering positief. Hiermee wil de Regering de troeven, waarmee we ons kunnen wapenen in de context van toenemende globalisering, maximaal uitspelen. Maar Vlaanderen heeft niet alle hefbomen zelf in handen, merkt de Raad op.

Slechts een beperkt aantal segmenten van het Vlaams economisch en maatschappelijk bestel voelen aan dat het 'vijf voor twaalf' is. Een breed maatschappelijk draagvlak ontbreekt. Communicatie, mobilisatie en vertaling naar een concreet plan met kwantificeerbare doelstellingen en mijlpalen, zijn aan de orde.

Het actieplan omvat een brede waaier van diverse initiatieven in verschillende beleidsdomeinen. Wat ontbreekt is het distinctieve. Waar leggen we onze prioriteiten? Voor een kleine regio als Vlaanderen is de ontwikkeling van een strategische visie noodzakelijk, wil het internationaal de competitie aangaan. Met zijn verkenningsoefening reikt de Raad hiervoor een referentiekader aan van 30 techno-economische ontwikkelingen. Als toekomstige strategische adviesraad voor Wetenschap en Innovatie is de VRWB goed geplaatst voor het uitvoeren van dergelijke technologieverkenningen.

Het actieplan is geen nieuw regeerakkoord en wil vooral een socio-economische impuls geven, weet de Raad. Vlaanderen heeft inderdaad al een ernstige inspanning geleverd op het vlak van financiële middelen en instrumenten. Daarnaast is het belangrijk om in te zetten op het immateriële: "hoe krijg je mensen zover dat ze multidisciplinair denken en handelen?" Er wordt aandacht gevraagd voor de drie dimensies van de kennismaatschappij: Science, Technology en Society. Eén ervan, de wetenschappelijke dimensie, is onvoldoende prominent aanwezig.

Introductie en stimulering van nieuwe technologieën en innovatie in de klassieke industriële sectoren, nog

steeds het draagvlak van de werkgelegenheid, moeten integraal deel uitmaken van het 'Vlaanderen in actie' plan. Blijvende innovatie in de productietechnologie is essentieel om de competitiviteit van onze productie-industrie te verzekeren. Wat kan Vlaanderen hiervoor doen? Dit komt in het actieplan niet voor. Ook moet meer aandacht gaan naar ondersteuning van innovatie in middelgrote bedrijven: (1) hightech spin-offs die voor een doorgroeifase staan, (2) 'klasiekere' industriële familiale bedrijven en (3) Vlaamse productievevestigingen van internationale groepen. De inspanningen m.b.t. sensibilisering van KMO's voor innovatie werpen stilaan vruchten af. Het komt er nu op aan deze inspanningen aan te houden en te versterken. De Raad verwelkomt het aangekondigde KMO-Innovatie-Actieplan.

De associaties die het hele spectrum van grensverleggend onderzoek, strategisch basisonderzoek, technologische innovatie, valorisatie en dienstverlening overspannen, creëren mogelijkheden voor een meer diverse gerichtheid van het onderzoek en het beter afstemmen van de opleidingen op brede maatschappelijke behoeften. De Raad is tevreden met de extra financiële stimulans, maar vraagt blijvende aandacht voor het verzekeren van voldoende armslag voor de associaties.

Meer aanmoediging en waardering voor het puur technisch en technologisch onderzoek is nodig. Een beter imago van wetenschap en techniek moet de jongeren, en vooral de meisjes, stimuleren om massaler te kiezen voor exacte wetenschappen en techniek.

De VRWB erkent het belang om de gemiddelde kennis van onze maatschappij te verhogen en alle potentieel maximaal te benutten. Talent moeten alle kansen krijgen. Excellentie moet worden nagestreefd op alle niveaus.

Het Europees Technologie Instituut: nog veel vraagtekens

ADVIES 108: HET EUROPEES TECHNOLOGIE INSTITUUT (21 NOVEMBER 2006)

De VRWB bracht op vraag van de ministers Fientje Moerman en Frank Vandenbroucke spoedadvies uit bij het formeel voorstel tot oprichting van het EIT, goedgekeurd door de Europese Commissie op 18 oktober 2006. Dit voorstel presenteert alvast meer concrete ideeën rond het oprichten van een EIT dan de voorafgaande documenten, maar volgens de VRWB blijven er heel wat onduidelijkheden m.b.t. het concept van dit instituut.

Het voorgestelde EIT-concept biedt geen echt antwoord op de Europese innovatieparadox, vindt de VRWB. Het speelt andermaal in op de aanbodzijde en niet op de vraagzijde, waar volgens de Raad het probleem ligt. Europa heeft vooral nood aan snellere actievaardigheid. De rol van de Europese Commissie is vooral het faciliteren en stimuleren van de correcte randvoorwaarden voor een één gemaakte Europese markt, die een bottom-up groei mogelijk maken.

ADVIEZEN

Een dergelijk systeem is flexibel en sluit beter aan bij de Europese realiteit.

Eerder dan een doorgedreven institutionalisering opteert de VRWB voor een concept waarin het EIT een brugfunctie krijgt, naar analogie met de Europese Onderzoeksraad (ERC). Een accreditatie-instantie lijkt een interessante denkpiste. Het kwaliteitslabel 'EIT' kan verleend worden aan onderzoeksgroepen die excellent zijn zowel qua wetenschappelijke output als valorisatie.

De win-win verhouding tussen EIT en de KIG's (kennis- en innovatiegemeenschappen) is erg onduidelijk,

bv.: (1) de selectiecriteria van de kandidaat KIG's, (2) het IP-beleid, (3) leningen voor opstart en werking van de KIG's en (4) het personeelsstatuut van onderzoekers uit de KIG's.

Een blijvend punt van bezorgdheid is dat het EIT in competitie zal treden met andere programma's en instrumenten van de EC en het Europese onderzoeks- en innovatielandschap verder zal versnipperen. Terwijl tal van andere nieuwe initiatieven amper van de grond geraken door gebrek aan financiële middelen, wordt nu een bijkomend initiatief in de steigers gezet, zonder eigen budgettaire ruimte.

Beleidsbrief 2007 goed onthaald

ADVIES 109: BELEIDSBRIEF 'WETENSCHAP EN INNOVATIE 2007'

De VRWB gaat in dit advies enkel in detail in op de nieuw aangekondigde initiatieven. Over een aantal acties heeft de Raad zich immers eerder al uitgesproken. Vooral in advies 107 'Vlaanderen in actie' raakt de VRWB heel wat aspecten aan die betrekking hebben op deze beleidsbrief.

De beleidsbrief 2007 wordt positief onthaald. De integrale benadering van onderzoek – innovatie – ondernemen – internationalisering betekent een echte meerwaarde (1+1=3).

Eerder dan het ontwikkelen van nieuwe instrumenten, moet tijdens de eerstkomende jaren de nadruk liggen op het optimaliseren en verder uitbouwen van bestaande en goed functionerende kanalen. Dit moet het onderzoeks- en innovatiebeleid de nodige stabiliteit en continuïteit geven.

De VRWB verheugt zich over 60 miljoen euro extra voor Wetenschap en Innovatie (W&I). Wel spijtig dat de eerder vooropgestelde stijging voor 2007 niet wordt aangehouden. Daar is begrip voor, maar de in de meerjarenbegroting 2006-2009 voorziene groei van 200 miljoen euro moet een absoluut minimum zijn. Eventuele meevallers moeten prioritair aan W&I worden toegewezen. Of de huidige verdeling van de O&O-middelen evenwichtig is, daarvoor wacht de Raad de resultaten af van de grondige discussie die hierrond in zijn schoot zal worden gevoerd.

Zeker positief is dat er beweging komt in verschillende aspecten/stadia van de onderzoeksloopbaan: er is een lichte uitbreiding van het ZAP-kader, de mogelijkheid van een tenure track positie zal worden onderzocht ... Maar de huidige groei van het onderzoekerskorps moet kunnen geconsolideerd worden in de toekomst. Via de eerste geldstroom moeten er ook meer middelen komen om het vaste kader aan de universiteiten te verhogen.

Een groei van de vrije middelen binnen het BOF en het FWO wordt als topprioriteit naar voor geschoven. De Raad pleit hierbij voor zoveel mogelijk deregulering. De Vlaamse universiteiten moeten zelf hun onderzoeksbeleid kunnen uitbouwen en over voldoende vrije middelen beschikken om dit in te vullen.

Het Hercules-programma beantwoordt duidelijk aan een behoefte, maar moet zoveel mogelijk de soepelheid, eenvoud en efficiëntie behouden van de eerdere operatie voor grote apparatuur die via FFEU-gelden is uitgevoerd. Het beheer van Hercules wordt best ondergebracht in een afzonderlijk begrotingsfonds binnen een bestaande rechtspersoon. De privaatrechtelijk vormgegeven Herculesstichting maakt het steuninstrumentarium extra complex vindt de VRWB, die het betreurt hieromtrent niet te zijn geraadpleegd. Ook de financiële perspectieven voor de volgende jaren voor zware en middelgrote apparatuur zijn nog niet helemaal niet duidelijk.

De wens om in de FWO-commissies minstens 1/3 vrouwelijke leden te hebben lijkt zinvol als globale maatregel in het streven naar diversiteit. De snelheid waarmee dit wordt opgelegd per FWO-commissie is niet voor alle disciplines compatibel met de realiteit en kan de goede werking van de commissies in het gedrang brengen.

Tot slot, een actieplan 'Internationale Samenwerking' moet een geïntegreerde visie voor Vlaanderen in een internationaal perspectief uitdragen. Op het vlak van samenwerking met de federale overheid blijft de beleidsnota in het vage. Nochtans heeft de VRWB de nood aan een gestructureerd overleg met de federale overheid bij eerdere aanbevelingen benadrukt.

De integrale teksten van de adviezen, aanbevelingen en commentaren zijn op aanvraag gratis te verkrijgen via e-mail: vrwb@vlaanderen.be. U kan ze ook raadplegen via onze website: www.vrwb.be

Twee nieuwe nummers in de VRWB-studiereeks

Studiereeks 18

'Technologie en innovatie in Vlaanderen: Prioriteiten' beschrijft de verkenningsoefening rond technologie en innovatie in Vlaanderen die door de VRWB in samenwerking met Incentim K.U.Leuven werd uitgevoerd. Het eerste boekdeel met de resultaten en aanbevelingen werd eerder al op het VRWB-colloquium van 21 november 2006 voorgesteld en verspreid. Het tweede boekdeel geeft het volledige proces weer van de prioriteitsstelling. Het is opgebouwd uit drie delen: de relatieve positieanalyse van Vlaanderen op vlak van wetenschappelijk en technologisch onderzoek, innovatie en economische activiteit, de Europese trendanalyse en tot slot de expertraadpleging voor de zes strategische clusters. Eerstdaags verschijnt ook een Engelstalige versie van boekdeel 1.

Studiereeks 19

'De Vlaamse deelname aan grote internationale onderzoeksinfrastructuur'

bundelt kwantitatieve en kwalitatieve gegevens omtrent internationale onderzoeksorganisaties zoals CERN, EMBL, ESRF, ESO ... en de Belgische en Vlaamse deelname hieraan en onderbouwt de vaststellingen en aanbevelingen. Het kan gehanteerd worden als een informatieve brochure, waarin de verschillende hoofdstukken zijn uitgewerkt volgens eenzelfde stramien: historiek, doelstelling, deelnemende landen, organisatie en structuur, infrastructuur en wetenschappelijke programma's, begroting, deelname van België en Vlaanderen, indien gegevens beschikbaar, van over de financiële bijdrage, wetenschappelijke en industriële return en aandeel in personeel.

Discussiegroep 'Verdeling O&O-middelen'

Viceminister-president Fientje Moerman vroeg op 14 december 2006 de VRWB om advies rond de verdere uitbouw van het Vlaams wetenschap- en innovatiebestel in een Europese en internationale context. Minister Moerman vraagt hierbij niet alleen aandacht te besteden aan het groeipad van de publieke financiering voor onderzoek en innovatie en aan de absorptiecapaciteit van het Vlaams wetenschaps- en innovatiebestel, maar ook aan de verdeling van de bijkomende middelen. Ook dient het gewenste evenwicht tussen onderzoek met een economische en een maatschappelijke finaliteit te worden onderzocht. De minister vraagt dit advies tegen 30 juni 2007. Om zijn advies voor te bereiden, heeft de VRWB een Discussiegroep opgericht onder het voorzitterschap van Gilbert Declerck. De leden zijn voor de kennisinstellingen: André Oosterlinck, Paul De Boeck, Ignace Lemahieu, Dirk Van Dijck en Jan Cornelis; voor de industrie: Wilson De Pril, Eric Vermeylen, Gilles Vandorpe, Christian Van de Sande, Stefan Gijssels; voor de strategische onderzoeksinstellingen: Jo Bury en Johan Van Helleputte; voor de werknemersorganisaties: Sandra Rosvelds en Geert Campaert en voor de financierende instanties: Elisabeth Monard, Paul

Zeeuwts en Veerle Lories. De Discussiegroep is haar werkzaamheden gestart op 16 februari 2007.

Vlaams innovatie-instrumentarium

In de eerste helft van dit jaar, en parallel aan bovenvermelde 'evenwichtsoefening', laat minister Moerman een grondige doorlichting doorvoeren van het bestaande innovatie-instrumentarium. Een onafhankelijke expertgroep o.l.v. prof. Luc Soete wordt hiermee belast en zal zowel de opdrachten van de verschillende actoren (departement en agentschappen), de financieringsmechanismen voor strategisch basisonderzoek, innovatie, kennistransfer en valorisatie van onderzoek, als de coherentie in het geheel analyseren. Soete wordt bijgestaan door twee ondervoorzitters: prof. André Oosterlinck en Peter Op de Beeck, voormalige topman van Real Software. De andere leden van de expertgroep zijn: prof. Arnoud De Meyer, prof. Bruno De Vuyst, dr. Rudy Dekeyser, Christine Buelens, prof. Marion Debruyne en prof. Liliane Van Hoof.

Op basis van de resultaten zal de expertgroep aanbevelingen formuleren om het bestaande innovatie-instrumentarium nog performanter te maken en aangeven welke aanpassingen en aanvullingen nodig zijn. Naast deze expertgroep wordt aan de actoren uit het veld de mogelijkheid geboden op een actieve wijze deel te nemen aan het proces, door het instellen van een klankbordgroep. Ook de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid zetelt in deze klankbordgroep. De finale versie van het eindrapport wordt verwacht tegen eind juni 2007.

EIT-klankbordgroep

Op 21 november 2006 heeft de VRWB op vraag van ministers Fientje Moerman en Frank Vandenbroucke spoedadvies uitgebracht bij het ontwerp van Verordening voor de oprichting van het Europees Instituut voor Technologie (EIT). Het VRWB-standpunt werd integraal overgenomen in het Vlaamse standpunt. Inmiddels heeft het EIT-dossier andermaal de steun gekregen van de Europese Raad op 11-15 december 2006.

Om proactief te kunnen inspelen op de ontwikkelingen rond het EIT heeft de VRWB een EIT-klankbordgroep opgericht, onder het voorzitterschap van prof. Harry Martens. Deze klankbordgroep zal zich enerzijds buigen over de meest kritische punten uit de Verordening zoals intellectuele eigendomsrechten, financiering, selectiecriteria van de kennis- en innovatiegemeenschappen (KIG's) ...

De EIT-klankbordgroep zal vooral virtueel actief zijn. Tevens werd een beperkt comité aangeduid dat, indien nodig, snel kan worden samengeroepen. De startvergadering vond plaats op 15 maart 2007.

De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB), opgericht bij decreet van 15 december 1993, is het adviesorgaan voor de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement inzake elke aangelegenheid betreffende het wetenschaps- en technologiebeleid. De VRWB is een uniek forum waar vooraanstaande actoren uit de academische en sociaal-economische wereld zich beraden over de algemene krachtlijnen van het te voeren wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen.

De VRWB is samengesteld uit een voorzitter en zestien leden, allen benoemd op grond van hun deskundigheid en/of betrokkenheid bij het wetenschaps- en technologiebeleid in Vlaanderen. Zes van deze leden worden voorgedragen door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), drie door respectievelijk de werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV en vier leden worden rechtstreeks benoemd door de Vlaamse regering. Vijf hoge ambtenaren uit de Vlaamse administratie nemen met raadgevende stem deel aan de vergaderingen.

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid
Ellipsgebouw - Koning Albert II-laan 35 bus 13 - 1210 Brussel
Tel. +32(0)2 553 45 20 • Fax +32(0)2 553 45 23
e-mail: vrwb@vlaanderen.be
website: www.vrwb.be